

Doberdob

(Excerpt in Latvian)

Translated by: Māra Gredzena

Contact of the translator: mara.gredzena@gmail.com

III

Kā par skādi iepriekšējā vakarā pienāca pavēle:

“Uz priekšu!”

Ienaidnieks, kurš veselās divdesmit četras stundas apstrādāja austriešu pirmo līniju ar briesmīgāko lielgabalu uguni, kā to līdz tam pazina Sočas fronte, ir pārliecināts, ka pirmajās rindās pat pele nevarēja palikt dzīva, un nosūtīja kājniekus uzbrukumā. Tajā pašā laikā, kad tā kājnieki iesaistījās kaujā, lielgabalu uguns noslēdza pirmās līnijas aizmuguri, lai neļautu rezervju pienākšanu. Arī ieplakā, kurā bija slēpnis, jau vairākas stundas krita šāviņi. Par laimi ienaidnieks šajā daļā šāva pārāk tālu, ne daudz, knapi ieplakas platumā. Tur vairākas baterijas meta lielkalibra granātas. Jau vairākas stundas bataljons piedzīvoja šo apšaudi. Smadzenes, kas jau bija atrofējušās, mala tikai vienu vienīgu domu: Kas notiks, ja sāks ņemt īsākus mērķus?

Un patiesi, pret vakaru jau varēja novērot, ka ienaidnieka baterijas atkāpjas no sākotnējā mērķa. Plašs uguns lietus tuvojās ieplakai, lēnām, šāviens pēc šāviena, cik vien no raķetēm vispār bija iespējams atšķirt. Akmens gabali un metāla šķembas ar katru minūti krita arvien tuvāk.

Helds vēlreiz vērsās pie sava kaimiņa, kas tupēja uz salmiem.

“Klau, Pekol, ko teiksi?”

Bija vērsies pie pareizā cilvēka. Pekols nebija bikls un bailes nepazina. Bet tagad jau stundu tupēja, atbalstījies pret slapju akmeni, un stīvi skatījās sev priekšā, it kā būtu zaudējis prātu. To, kas tagad notika acu priekšā, viņa smadzenes nespēja aptvert. Zināja tikai vienu, ka no spēka, kas plīsa (šķīda) un drebēja tur priekšā, nav spējīga glābties neviena aizsardzība. Palīdzētu vienīgi tikai ierakšanās zemē, dievs vien zina, kur. Visu laiku virs griestiem bija dzirdama briesmīga kaukoņa. Katra atbalss bija īss izelpas šņāciens, bet to šņācienu bija tik daudz, ka tie ievilkās vienā, garā, nāvējošā kaucienā.

Pekols neatbildēja arī uz otro jautājumu. Viņa vietā pamodās kaimiņš Helda kreisajā pusē, čigāns Marošs.

“Ko gan te vēl kāds varētu teikt...”

Balss bija tāda, ka Helds nemaz vairs nejautāja, jo tajā saklausīja atbildi, kuru jau visu vakaru pats juta.

Pa jumtu atkal nolija smaga akmeņu krusa, smagākā šajā vakarā. Tā nāca no malas, jo tur aizdomīgi notrīcēja zeme. Ar plakšķošu troksni kaut kas ietriecās slapjajā segā, kas karājās no jumta, it kā kas smags, apaļš sapītos biežajā audumā. Pēc tam skaļi nokrita uz akmens grīdas. Rainers, kurš tupēja pie sienas, instinktīvi pasniedzās zem segas un savāca ļoti samīcītu dzelzs gabalu.

“Kas tev tur?” Amuns viņam jautāja.

Rainers klusējot iespieda šķembu rokā. Pēc tam tā ceļoja no rokas rokā. Karavīri to svārstīja ar dīvainām sajūtām. Kad Petrika to palūdza Popovičam, tas atvilka aizkaru un aizmeta nešķīsteni pa ieplaku ka nozvanīja vien. Visi to klusībā apdomāja, viņiem bija sajūta, it kā kāds būtu izmetis čūsku no guļvietas.

Beidzot Rodes balss glāba viņus no nolemtas nāves gaidīšanas. Atiešana. Viens pēc otra viņi cēlās no guļvietām. No slēptuves izvilkās gara tumšu, saliekušos karavīru stāvu ķēde, kas steidzās ārā no alas uz plato. Acis saskatīja zemu gaismu, īsu un granātu plosītu. Artilērija joprojām to apstrādāja ar nerimstošu spēku. Neraugoties uz to, tika dota pavēle, ka plato ir jāšķērso. Dzīvs vai miris, to gan neviens neteica, bet tas jau bija skaidrs pats par sevi.

Ķēde laidās lejā pa plato, lienot starp sagrautām akmens sētām un krītot no bedres bedrē. Pavēle bija sargāt ķēdi, kaut gan šajā brīdī šī pavēle bija lieka, jo ikviens apzinājās, ka satvēriena zaudēšana ar biedru, kas iet pirms viņa, ir tieša nāve. Kur gan te cilvēks viens pats liktos? Lai gan visi zināja, ka ceļš, kurā viņus ved, ir ceļš nāvē, tomēr ikviens baidījās nāves vientulībā šajā uguns pielietajā, akmeņainajā laukā.

Ķēde aizlocījās pa plato, pa kuru rībēja granātas un nepārtraukti lija šrapneļu skrošu lietus. Visbriesmīgāk bija paiet garām pamestu mājvietu drupām. Kādas tās bijušas kādreiz, to vairs nebija iespējams atpazīt, bija palikušas tikai nedaudzas atsevišķas sienas. Pa šīm vietām artilērijas uguni bija īpaši spilgti. Tādēļ tās centās apiet. Ilgi gulēja pie zemas sienas, kas reiz norobežoja ceļu. No turienes ik pēc lielākiem intervāliem un skriešus šķērsoja ceļu. Kad bīstamais pārgājiens bija aiz muguras, viņi atpūtās. Iespējams, ka tur tālāk ar artilēriju nemaz nebija tik briesmīgi. Pēc tam nolaidās uz labo pusi uz kādu nogāzi. Tur viņu priekšā pavērās pirmās līnijas veidols. Mīnu, raķešu un prožektoru ugunis dzirksteļoja un pārvērta nakti gaišā dienā. Tagad miglas vēl nebija, tāpēc caurgājiens bija nepatīkams. Bet bija jāiet uz priekšu, jo līnija tur priekšā vairākās vietās bija pārtrūkusi.

“Zemē! Uguns ...”

Brīdinājums no priekšas lidoja uz ķēdes aizmuguri. Jā. Ausis, kaut gan ne tikai ausis, visi nervi klausījās aso svilpošanu zemu virs galvām. Tās jau lodes... Pirmā līnija vairs nav tālu. Šauteņu paukškus nevar dzirdēt, bet visapkārt spindz lodes. Kaut kas neatlaidīgi un indīgi spindzēja. Tie ir ložmetēji, ko var sajust, kad uz brīdi piekļūst lielpabalu dunoņa. Viņiem likās, ka jau veselu mūžību iet cauri plato un jau nogājuši desmitiem kilometru. Patiesībā tas attālums, kas jau aiz muguras, bija gandrīz triviāls.

No priekšas atkal atnāca ziņa:

“Vēl nedaudz, un būsīm tranšējā. Pēc tam būs labāk...” Labāk ...? Bet tomēr šķiet, ka sirdis tic. Pēc neilga laika atkal:

“Aizņemam sektoru numur 5.”

Tur laikam ienaidnieks ir uztaisījis pārrāvumu. Dievs vien zina, vai Almers vai Segals arī jau zināja, ka tam bija rumāņi, kas visu parādīja. Kaut gan šādi jaunumi pašlaik nevienu neinteresē. Tagad 5. sektors nodarbināja smadzenes. Kamēr par šo sektoru neviens nezināja, nevienam neinteresēja, kur patiesībā ved ceļš. Tagad tas noslēpumainais sektors sāka spiest uz smadzenēm. Vēl vairākas reizes bija nepieciešams notupesties, pēc tam ceļš zem kājām iegrimā, kājas brida pa mīkstiem, slideniem dubļiem, no kuriem rēgojās akmeņu galvas.

“Savienojošā tranšeja!”

Tie priekšā pagaidīja un ķēde sablīvējās. Kaut gan tranšeja bija slikta, zema un šaura, un iešana pa to bija sliktāka nekā pa atklātu lauku, tomēr katru pārņēma jauna apziņa. Tranšeja ir tranšeja,

arī tam, kurš pirmo reizi dzīvē pa to soļo. No artilērijas uguns jau tikuši ārā, tagad arvien tuvojās pirmās līnijas ugunij. Jau varēja just arī šauteņu paukšķus, kas nāca kaut kur no pašas zemes. Tranšejas sienā saraustīti paukšķēja: z-z-k s-k. Muguras saliecās vēl vairāk.

Prožektoru gaismas stari viņu priekšā kļuva arvien spēcīgāki...

No priekšas nepārtraukti brīdināja:

“Klusu, klusi, ko jūs tur aizmugurē darāt?”

Ko gan kāds varētu darīt tādā stāvoklī? Ķēde vairākas reizes novirzījās kādās sānu tranšējās, kas bija vēl sliktākas; gāja uz leju un uz augšu. Divas vai trīs reizes vajadzēja līst pa zemi, jo caur akmeņainajiem rakumiem pārlidoja mīna un sprāga tieši aiz viņiem tā, ka dažus nošlakstīja ar dubļiem. Pēc tam nokrakšķēja tieši deguna priekšā. Vēl daži soļi un apakšnieks Kopajniks, kurš pēkšņi parādījās pie grāvja zemā vaļņa, sagrāba Štefaniču aiz pleciem, piespieda to pie grāvja sienas un viņam teica:

“Tu esi te!”

“Kas?” Štefaničs blenza.

Bet nepaspēja vēl aizvērt muti, kad Kopajniks jau nozuda tālāk pa ierakumiem, no kreisās puses no jauna atskanēja viņa pieklusinātā balss:

“Barfuss, tu esi te!”

Garām Štefaničam, kurš joprojām nekustīgi balstījās pret sienu, ķēde žvadzēja tālāk, nevienam par viņu neinteresējoties. Amuns, Palirs, Holcmanis, Pekols gāja garām, cik vien tumsā varēja saprast. Pēc tam vairs nespēja par viņiem interesēties, jo no tranšejas sienas šaurā izcirtuma izlocījās maza karavīra ēna.

“Šeit ir droši!” tā viņam nočukstēja. Viņš tā arī nevarēja atpazīt, ar ko runājis, jo ēna jau aizgriezās no viņa un nozuda tranšejas rakumu labirintā. Kāda maņa ievilka viņu izcirtumā, kuru tikko bija atstājusi ēna, ar rokām sataustīja ko mīkstu, uz kā arī apsēdās, lai pasargātu galvu no pārāk zemā vaļņa. Sēdeklis bija ērts un mīksts, kā arī vēl silts no iepriekšējā sēdētāja. Pirms vēl paspēja iztaustīt telpu sev apkārt un atrast iegriezumu, kurā nolika šauteni, pēdējie karavīri aizgrabēja viņam garām pa tranšeju.

Viņš bija viens. Viņu sagrāba dīvains nemiers. Vēl kādu brīdi viņš vēroja, vai vēl kāds nāks pa grāvi, pēc tam ieklausījās nemierā, kas to pārņēma. Bet tas ilga vien mirkli. Pēc tam to pārņēma apziņa, ka atrodas frontē, ugunslīnijā. Pa labi un kreisi tarkšķēja šautenes. Tie bija viņa biedri. Tad arī viņš ķērās pie šautenes un izšāva pirmo kārtu, kas aizlidoja kaut kur augstu zem zilganajām (sinjast) debesīm, it kā nosūtītu tam savu pirmo sveicienu...